

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

САКРАЛЬНЕ В КУЛЬТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ

Підготовки доктора філософії

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Сакральне в культурі та мистецтві»
підготовки доктора філософії (третій (освітньо-науковий) рівень) за ОНП
«Соціокультурна аналітика»

Розробник: Головей Вікторія Юріївна, професор, доктор філософських наук,
професор кафедри культурології

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми: В. Ю. Головей

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
культурології**

протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: О. Д. Москвич

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Очна (денна, вечірня) форма навчання	галузь знань – 03 Гуманітарні науки, спеціальність 034 Культурологія, Соціокультурна аналітика, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Вибіркова
		Рік навчання – 2 курс
Семестр – 3 семестр		
Лекції – 10 год.		
Практичні (семінарські) – 14 год.		
Самостійна робота - 88 год.		
Консультації - 8 год.		
Форма контролю: залік		
Кількість годин / кредитів 120/4		
ІНДЗ: є		
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Головей Вікторія Юріївна
Науковий ступінь: доктор філософських наук
Вчене звання: професор
Посада: професор кафедри культурології,
Контактна інформація: моб. тел. 067 3343073, *ел. адреса*: V_golovey@ukr.net
Дні занять : <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Сакральне як засаднича категорія культури. Етимологія та семантика поняття. Особливості розуміння сакрального у християнській традиції. Аналіз провідних теоретичних концепцій сакрального (Р. Отто, Е. Дюркгайм, М. Мосс, М. Еліаде, П. Тілліх, Ж. Батай). Амбівалентність сакрального. Сакральне і профанне. Онтологічний і аксеологічний аспекти священного. Символічна природа репрезентації священного. Специфіка сакральних символів. Сакральний ритуал: структура та функції. Естетичний компонент міфо-ритуального континууму. Сакральний ритуал як творче лоно мистецтва.

Ритуал в контексті сучасної культури. Експлікація поняття «сакральний досвід» співвіднесення із поняттями “духовний досвід”, “релігійний досвід”, “містичний досвід”. Онтологічний характер сакрального досвіду. Поняття трансгресії. Виразальний потенціал сакрального. Ієрофанії і теофанії. Особливості історичного становлення сакрального досвіду та його культуротворчий потенціал. Негативна теологія та «внутрішній досвід». Тілесний аспект сакрального досвіду. Просторово-часові виміри священного. Специфіка сакральної топографії. Структура храмового простору. Відмінність сакрального і профанного часу. Циклічний характер часового виміру священного. Вічне повернення. Священна історія. Есхатологічний «кінець часу». Поняття кайросу. Екзистенціальні виміри сакрального. Віра як гранична захопленість буттям. Проблеми життя і смерті в сакральному вимірі. Стратегії святості: аскет, подвижник, мученик, герой. Особливості герменевтичного розуміння та інтерпретації священних текстів. Сакральне мистецтво. Поняття іконографічного канону. Онтологія сакрального мистецтва. Функції сакрального мистецтва. Особливості репрезентації священного в художніх традиціях Сходу і Заходу. Сакральне мистецтво в сучасному світі.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента «Сакральне в культурі і мистецтві» є формування у здобувачів здатності до соціокультурного аналізу феномену сакрального як багатовимірною чинника культурних процесів, що визначає смислові структури культури, колективної ідентичності та художньої творчості.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів з основними напрямками, формами та моделями розвитку сакрального досвіду в різноманітних культурних і релігійних традиціях;
- розкриття структури обрядового дійства та ритуалу як ключових форм репрезентації сакрального в культурі;
- формування вмінь і навичок соціокультурного аналізу формальних і функціональних чинників, що зумовлюють структуру міфологічного континууму архаїчних і традиційних культур, а також специфіку проявів сакрального досвіду в сучасній культурі;
- поглиблення розуміння таких базових категорій, як «сакральний досвід», «культ», «ритуал», «міф», «традиція», «жертвоприношення», та усвідомлення їх культуротворчого потенціалу;
- осмислення образно-символічної природи культового мистецтва та аналіз його функцій;
- виявлення специфіки літургійного синтезу мистецтв на прикладах різних релігійно-художніх традицій;

- аналіз особливостей українського сакрального мистецтва, зокрема храмової архітектури та іконопису.

Методи навчання:

- проблемно-орієнтований метод викладу матеріалу;
- дискусії;
- іконографічний аналіз;
- підготовка аналітичних есе та презентацій.

3. Soft skills:

Вивчення ОК сприятиме формуванню **soft skills:**

- аналітичне мислення;
- інтеркультурна та міжрелігійна толерантність;
- здатність до комунікації;
- етична рефлексія
- академічна культура та доброчесність.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Категорія сакральне та її культуротворчий потенціал						
Тема 1. Поняття сакрального: етимологія та семантика.	21	2	2	16	1	Р/10
Тема 2. Досвід священного як форма духовного становлення людини.	20	2	2	14	2	ДС/12
Тема 3. Сакральний ритуал: структура та функції.	19	2	2	14	1	РМГ/12
Разом за модулем 1	60	6	6	44	4	34
Змістовий модуль 2. Сакральне мистецтво						
Тема 4. Поняття сакральне мистецтво та його соціокультурні функції.	21		4	16	1	ІРС/12
Тема 5. Особливості репрезентації священного в художніх традиціях Сходу і Заходу.	19	2	2	14	1	ДС/12
Тема 6. Сакральне мистецтво в сучасному	20	2	2	14	2	ІРС/12

світі.						
Разом за модулем 2	60	4	8	44	4	36
Види підсумкових робіт						Бали
ІНДЗ						30
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, КР – контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студентів охоплює опрацювання запропонованої літератури, вивчення теоретичних питань до тем практичних занять, а також виконання практичних творчих завдань і вправ. Для забезпечення самостійного опанування матеріалу пропонуємо перелік кейсів та необхідної навчально-методичної літератури. орієнтовані не на «правильну відповідь», а на проблематизацію, теоретичний вибір і аналітичну позиці. Ефективність самостійної роботи здобувача виявляється на практичному занятті й знаходить відображення в загальній оцінці за тему.

Завдання для самостійної роботи:

Тема 1. Поняття сакрального: етимологія та семантика

1. Проаналізувати етимологію та семантичні трансформації поняття «сакральне» у філософії, релігієзнавстві та культурології.
2. Порівняти трактування сакрального у працях класичних і сучасних теоретиків (на вибір).

Тема 2. Досвід священного як форма духовного становлення людини

1. Розкрити поняття *досвіду священного* як антропологічної та культурної категорії.
2. Проаналізувати роль сакрального досвіду у формуванні індивідуальної та колективної ідентичності.

Тема 3. Сакральний ритуал: структура та функції

1. Охарактеризувати структуру сакрального ритуалу та його основні функції в культурі.
2. Здійснити культурологічний аналіз конкретного ритуалу (на прикладі обраної традиції).

Тема 4. Поняття сакральне мистецтво та його соціокультурні функції

1. Розкрити поняття сакрального мистецтва та його місце в системі культури.
2. Проаналізувати соціокультурні функції сакрального мистецтва (комунікативну, символічну, інтегративну тощо).

Тема 5. Репрезентація священного в художніх традиціях Сходу і Заходу

9. Порівняти особливості репрезентації сакрального в мистецтві Сходу та Заходу.
10. Проаналізувати специфіку образно-символічної мови сакрального мистецтва в одній зі світових традицій.

Тема 6. Сакральне мистецтво в сучасному світі

11. Дослідити трансформації сакрального мистецтва в умовах секуляризації та глобалізації.

12. Проаналізувати приклади актуалізації сакральної символіки в сучасних мистецьких практиках.

Проблемно-аналітичні завдання для ІНДЗ:

1. Онтологічний статус сакрального в культурі

Дослідницька проблема:

Чи є сакральне первинною онтологічною підставою культури, чи воно конститується як соціально-історичний і символічний конструкт?

Аналітичне завдання:

На основі порівняльного аналізу концепцій Е. Дюркгайма, М. Еліаде та П. Тілліха критично осмислити онтологічні та аксеологічні виміри сакрального, сформулювавши власну теоретично аргументовану позицію.

2. Амбівалентність сакрального як культуротворчий механізм

Дослідницька проблема:

Яким чином амбівалентність сакрального (святе / заборонене, притягальне / загрозливе) функціонує як механізм культурної регуляції?

Аналітичне завдання:

Проаналізувати інтерпретації амбівалентності сакрального у працях Р. Отто та Ж. Батай, зіставивши їх із конкретними ритуальними або художніми практиками.

3. Межа сакрального і профанного: трансгресія та її наслідки

Дослідницька проблема:

Чи є трансгресія руйнуванням сакрального порядку чи умовою його відтворення?

Аналітичне завдання:

Застосувавши поняття трансгресії, критично осмислити динаміку взаємодії сакрального і профанного в традиційній та сучасній культурі.

4. Сакральне після «смерті Бога»: негативна теологія та внутрішній досвід

Дослідницька проблема:

Які форми сакрального досвіду можливі в умовах радикальної секуляризації?

Аналітичне завдання:

Проаналізувати концепції негативної теології та «внутрішнього досвіду» (Ж. Батай, П. Тілліх) у контексті сучасної культури й мистецтва.

5. Тілесність як онтологічний вимір сакрального

Дослідницька проблема:

Чи є тілесний досвід вторинним щодо сакрального, чи він є його необхідною онтологічною умовою?

Аналітичне завдання:

Критично осмислити тілесний вимір сакрального досвіду на матеріалі ритуалу, аскези або сакрального мистецтва.

6. Сакральний простір як символічна онтологія

Дослідницька проблема:

Яким чином сакральна топографія структурує екзистенційний досвід людини?

Аналітичне завдання:

Проаналізувати досвід релігійного паломництва, визначити його відмінність від релігійного туризму.

7. Темпоральність сакрального: між хроносом і кайросом

Дослідницька проблема:

Чи протистоїть сакральний час історичному часові, чи співіснує з ним у напруженій взаємодії?

Аналітичне завдання:

Розкрити концепти циклічного часу, вічного повернення, кайросу та есхатологічного «кінця часу» у структурі сакрального досвіду.

8. Ритуал як генетичне підґрунтя мистецтва

Дослідницька проблема:

Чи є мистецтво секуляризованим продовженням сакрального ритуалу?

Аналітичне завдання:

Проаналізувати естетичний компонент міфо-ритуального континууму та аргументувати або спростувати тезу про ритуал як «творче лоно» мистецтва.

9. Онтологія сакрального мистецтва і канон

Дослідницька проблема:

Чи є іконографічний канон обмеженням творчості, чи умовою онтологічної достовірності сакрального образу?

Аналітичне завдання:

Проаналізувати онтологічні засади сакрального мистецтва та функції канону в різних художніх традиціях.

10. Сакральне мистецтво в постсекулярному світі

Дослідницька проблема:

Чи можна говорити про «повернення сакрального» в сучасному мистецтві?

Аналітичне завдання:

Критично проаналізувати сучасні форми репрезентації сакрального в мистецтві Сходу і Заходу в постсекулярному контексті.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Політика оцінювання здобувачів освіти відповідає «Положенню про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів Волинського національного університету імені Лесі Українки» та «Положенню про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки». Під час вивчення вибіркового ОК «Сакральне в культурі і мистецтві» здобувач має виконувати завдання відповідно до програми силабусу, відвідувати лекції, практичні заняття з курсу, дотримуватись графіку та розкладу занять,

затверджених факультетом, має опрацювати матеріал, передбачений планом практичного заняття (опрацювати рекомендовану літературу до теми, мати конспекти лекції, аналізувати теоретичний матеріал, володіти термінологічним словником, підготувати відповіді відповідно до плану практичних занять, доповнювати та коментувати відповіді інших здобувачів, виконувати запропоновані практичні, творчі завдання), своєчасно звітувати і виконувати поставлені перед ним завдання.

Здобувач освіти, який старанно готувався до кожного практичного заняття і відповідав на кожному практичному занятті, дотримуючись норм академічної доброчесності, максимально може отримати 100 балів. Мета практичних занять – виявити ступінь засвоєння теоретичного матеріалу та застосування на практиці сформованих умінь і навичок.

За проведення онлайн-занять (через карантинні заходи, воєнні дії тощо) у здобувачів освіти має бути увімкнений мікрофон, веб-камера, справні технічні засоби, які забезпечать успішну віртуальну комунікацію.

Процес навчання є творчим, відкритим до дискусії та обговорення запропонованих тем. Усі завдання, передбачені програмою, повинні бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач був відсутній на занятті без поважної причини, він/вона повинні опрацювати навчальні питання та завдання самостійно та у визначені викладачем терміни обов'язково звітувати про засвоєння ними навчального матеріалу. Якщо здобувач освіти через об'єктивні причини не відвідував заняття чи хоче покращити свій результат, то він має можливість скласти викладачеві тему в дні консультацій не пізніше як за тиждень до дати призначення заліку.

За наявності документа про опанування сертифікатного курсу, що за проблематикою дотичний до нормативного ОК, здобувач освіти може не складати однієї чи кількох тем (згідно з кількістю годин, зазначених у сертифікаті).

Здобувачі, які є учасниками науково-практичних конференцій з дотичної проблематики, авторами відповідних публікацій (статей або тез), мають право отримати додатково 10 балів, які будуть зараховані як результати поточного контролю з освітнього компонента.

Докладнішу інформацію можна отримати за покликанням: *«Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»* <https://lnk.ua/5V1RZ6YNd>

Політика щодо академічної доброчесності.

Увесь навчальний процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, довіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Учасник освітнього процесу повинен дотримуватися навчальної етики, толерантності стосовно всіх учасників процесу навчання, не порушувати часових меж та лімітів навчального процесу.

Для забезпечення довіри до результатів навчання категорично заборонено списувати під час виконання практичних завдань, на іспиті та ін. Усі письмові роботи, виконані здобувачем освітнього рівня, за наявності сумнівів в академічній доброчесності можуть бути перевірені за допомогою систем антиплагіату. Жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування та ін.) недопустима. За таких дій передбачена адекватна реакція відповідно до нормативного документа – *«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»*.

Дотримання академічної доброчесності забезпечується відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом та здобувачами освіти передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей).

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті Закону України «Про освіту»):

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими університет керується у своїй діяльності, можна докладно ознайомитися в – *«Кодексі академічної*

доброчесності Волинського університету імені Лесі Українки»
<https://lnk.ua/KVvdM6d4E>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Терміни і умови перескладання визначаються деканатом відповідно до рекомендацій навчального відділу. Вони можуть корегуватися викладачем за попередньою домовленістю з аспірантом в залежності від ситуації і конкретних обставин.

Якщо через поважні причини здобувач третього (доктор філософії) рівня не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему чи кілька тем, але не пізніше як за тиждень до офіційної дати призначення іспиту. У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач має можливість повторного складання іспиту викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань в терміни, визначені розкладом екзаменаційної сесії.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Здобувач третього (доктор філософії) рівня має можливість порушити будь-яке питання, яке має стосунок до процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуте відповідно до попередньо визначених процедур у ЗВО. Для врегулювання конфліктів у навчальному та освітньому процесі керуємося «Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки», п. 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі».

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття – (за роботу на одному занятті – до 12 балів, всього – 70 балів;

індивідуальне навчально-дослідне завдання – 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;

- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

В оцінці здобувачів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, достатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; не традиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

«9-12 балів» виставляється здобувачам, які в повному об'ємі володіють програмовим матеріалом з ОК, обізнані з усіма поняттями та термінами і адекватно оперують ними під час відповідей на поставлені запитання, ознайомлені з спеціальною літературою. Для отримання вищого балу студенти повинні продемонструвати творчу самостійність, здатність аналізувати факти, логічно мислити, ставити запитання та шукати на них відповіді. При оцінці враховуються уміння аргументувати власні судження теоретичними та фактичними положеннями, виконання завдань для самостійної роботи.

«5-9 балів» виставляються також за умов достатньо повного володіння знаннями з ОК. Відповідь здобувача має бути правильною, обґрунтованою зі знаннями основних напрямів і змісту роботи. Здобувач повинен уміти аналітично працювати з різними концепціями, ідеями, підходами до поставлених проблем. Одночасно в роботі може бути допущено дві-три несуттєві помилки чи деяка неповнота відповіді, кострубатість і скутість у висловленій думці. Не в повній мірі виконані завдання для самостійної роботи.

«2-5 балів» виставляється за знання, що продемонстровані в неповному об'ємі. Завдання для самостійної роботи виконані частково.

«0-1 бал» - теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння. Завдання для самостійної роботи не виконані.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання):

- поглиблене вивчення джерел;
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- творчий підхід, самостійність мислення;
- опрацювання літератури: кількісні і якісні параметри.

Оцінювання індивідуально-дослідного завдання передбачає:

20-30 балів – самостійно і творчо вирішені проблеми, здобувач вміє узагальнювати й систематизувати, робити логічні висновки, застосовувати оригінальні креативні підходи.

15-20 балів виставляється здобувачам, які проявляють творчу самостійність, виявляють здатність аналізувати факти, що стосуються поставлених проблем. Розроблена логічна структура змісту навчального матеріалу ОК є логічно викладеною, зроблено самостійні висновки, зустрічаються несуттєві недоліки.

14-8 балів відповідають роботі, в якій висвітлюється певна проблема, але відсутні самостійні судження здобувача, висновки та узагальнення. Висвітлення проблеми є неповним.

7-0 балів виставляється здобувачам, які виконали ІНДЗ на неналежному рівні: матеріал не відображає проблему дослідження, наявний плагіат.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Перелік питань до заліку

1. Поняття сакрального: етимологія, семантика та основні підходи до трактування.
2. Категорія сакрального в структурі культури.
3. Досвід священного як форма духовного та екзистенційного становлення людини.
4. Сакральне і профанне: моделі взаємодії в культурі.
5. Ритуал як форма репрезентації сакрального: структура та смислові рівні.
6. Функції сакрального ритуалу в архаїчних і традиційних культурах.
7. Міф і ритуал у контексті сакрального світогляду.
8. Поняття сакрального мистецтва та його місце в соціокультурній системі.

9. Соціокультурні функції сакрального мистецтва.
10. Образно-символічна природа сакрального художнього образу.
11. Особливості репрезентації священного в художніх традиціях Сходу і Заходу.
12. Літургійний синтез мистецтв як форма сакральної комунікації.
13. Християнське сакральне мистецтво: специфіка світоглядних і художніх засад.
14. Особливості українського сакрального мистецтва.
15. Українська ікона.
16. Сакральне мистецтво в сучасній культурі.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси.

Основна література

1. Белл Д. Щодо великої відбудови: релігія і культура в постіндустріальну добу. *Генеза*. 1997. № 1(5). С. 52–64.
2. Головей В. Поняття «святість» у філософсько-релігійному дискурсі. *Святість людського життя*. К.: ДУХ І ЛІТЕРА. 2019. С. 255–265.
3. Головей В. Концепт сакрального у контексті філософсько-культурологічного дискурсу. *Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. №750. Сер. «Філософські науки». 2013. С. 91–97.
4. Головей В. Проблема релігійних зображень у трактуванні християнських апологетів. *Волинський Благовісник №12 (2024)*, Луцьк, 2024. С. 33-45. DOI: <http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2024-12-152>
5. Головей В. Сакральне в мистецтві: проблеми образотворчої репрезентації. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 420 с.
6. Головей В. Функції ікони в контексті богословського осмислення. *Волинський Благовісник*. № 10, 2022. С. 31–45 <http://vb.vpba.edu.ua/ua/journal-numbers>. DOI: <http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2022-10-112>

7. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії / Пер. з фр. К.: Юніверс, 2002. 424 с.
8. Еліаде М. Священне і мирське. *Мефістофель і андрогін*. К.: Основи, 2001. С. 7–116. https://chtyvo.org.ua/authors/Eliade_Mircea/Sviaschenne_i_myrske/
9. Каюа Роже. Людина та сакральне. К.: Ваклер, 2003. 256 с.
10. Леві-Строс К. Структурна антропологія. К.: Основи, 1999.
11. Отто, Рудольф. Священне. <http://arhe.com.ua/product/svjashennoe-predzakaz/>
12. Степовик Д. Історія української ікони Х-XX століть. К., 1996. С. 99–122

Додаткова література:

1. Абрамович С.Д. Церковне мистецтво: Навч. посібник. К., 2005.
2. Бровко, М. Мистецтво і релігія в культуротворчому процесі: практики синкрезису та диференціації. *Питання культурології*. 2023, № 42, 22–33. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293698>
3. Ружмон Ремі. Любов і західна культура. Львів, 2002.
4. Хейзінга Й. Номо Ludens. Київ, 1994. С. 7-35, 105–122.

Інтернет-ресурси:

1. Електронні ресурси НБУВ <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Новий спосіб переживання мистецтва та культури. *Google Arts & Culture*. URL: <https://about.artsandculture.google.com/experience/>
3. Сімсон, Ольга. Цифрове мистецтво, блокчейнізація та NFT. URL : <https://v-art.digital/uk/digital-art-blockchainization-and-nft-legal-analysis/>
4. Art Ukraine. URL : <https://artukraine.com.ua/>
5. Ресурси. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки. <https://library.vnu.edu.ua/resource/>